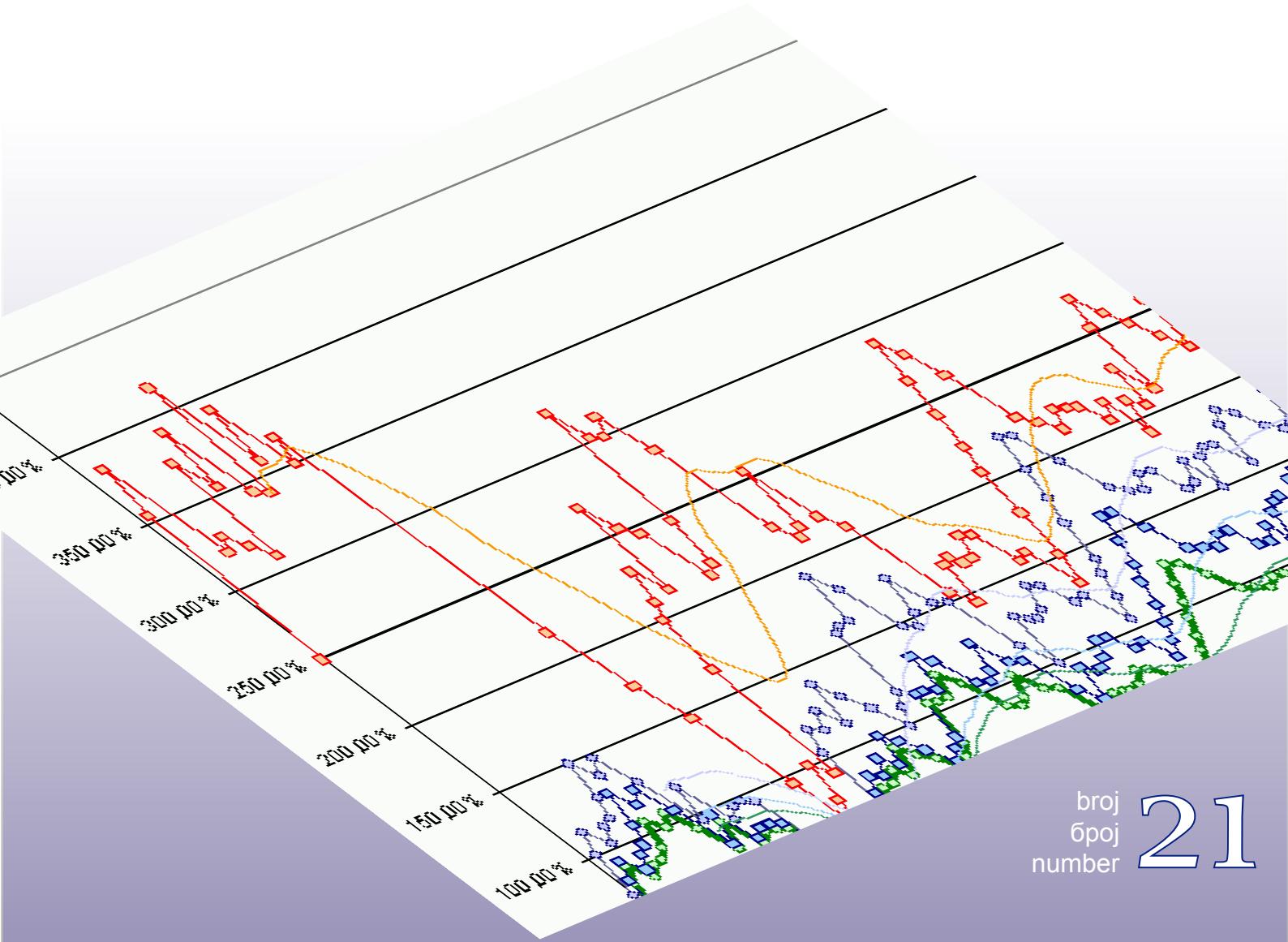

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Biltén

Уз овај број...

Фискална реформа у Босни и Херцеговини захтијева и спровођење паралелног процеса - увођење механизма фискалне координације између различитих нивоа управе. У одсутности активнијег дјеловања Фискалног савјета ипак постоји фискална координација унутар БиХ, у виду Координационог одбора за буџет, који је, иако неформално тијело, добио подршку министара финансија БиХ и ентитета. У оквиру Одбора договорен је буџетски календар и заједничке смјернице за израду буџета државе и ентитета. Велики успјех Одбора представља и договор заједничких улазних параметара за израду буџета државе и ентитета. У раду Одбора дјелује и Одјељење за макроекономску анализу Управног одбора Управе за индиректно опорезивање (УИО), које, на темељу макроекономских пројекција Дирекције за економско планирање, припрема пројекције индиректних пореза и разрађује моделе расподјеле. Примјењујући „rolling“ принцип, Одбор је већ започео активности на припреми документа оквирног буџета институција БиХ, ентитета и Брчко Дистрикта за период 2008-2010. Одјељење је у прилици да објави пројекције индиректних пореза за БиХ, које ће послужити за израду буџета централних влада у БиХ за фискалну 2008. годину.

У овом броју билтена дајемо краћу анализу наплате индиректних пореза у првом кварталу 2007. године. Треба напоменути да због специфичности преласка са система пореза на промет на систем пореза на додану вриједност (ПДВ-а), као и због карактеристика система ПДВ-а, први квартал 2006. није у потпуности репрезентативан квартал за поређење са овом годином.

Питање планирања и израде буџета је значајно питање фискалних односа у државама. Током посјете Министарству финансија Холандије у Хагу, у организацији Пројекта ПКФ, представници државног и ентитетских министарстава финансија упознали су се са процесом средњорочног планирања и припреме буџета у тој земљи, у циљу примјене стечених знања у БиХ. У овом броју објављујемо осврт о том студијском путовању.

У могућности смо да у овом броју објавимо прелиминарни консолидовани извјештај за општу владу БиХ за 2006. годину, који укључује фискалне операције институција БиХ, Федерације БиХ, Републике Српске, Дистрикта и свих кантона. Објављујемо и консолидовани извјештај за јануар 2007. године који укључује податке са јединственог рачуна УИО и извршење буџета ентитета за тај мјесец. Уједно, објављујемо и консолидоване извјештаје за 2006. годину за још три кантона Федерације БиХ.

мр.сц. Динка Антић
шеф Одјељења – супервизор

Садржај:

Пројекције прихода од индиректног опорезивања за период 2007-2010	2
Наплата индиректних пореза: I квартал 2007	9
Процес средњорочног планирања и припреме буџета – примјер Холандије	12
Консолидовани извјештаји: општа влада, јануар 2007	16
Прелиминарни консолидовани извјештаји: општа влада и кантони, 2006.	18
Консолидовани извјештаји: кантони	19
Из рада Управног одбора УИО	22

техничка обрада: Сулејман Хасановић, ИТ сарадник
превод : Един Сmailхочић, Пројекат подршке ЕУ фискалној политици у БиХ

Бања Лука: Бања Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Tel:+387 33 279 546, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Пројекције прихода од индиректног опорезивања за период 2007-2010

(припремио: Огњен Ђукић, макроекономиста у Одјељењу)

У склопу рада Координационог одбора за буџет¹, Одјељење за макроекономску анализу два пута годишње израђује пројекције прихода од индиректног опорезивања. Термини израде ових пројекција су април и септембар. Пројекције из априла се користе као улазне претпоставке при изради Документа оквирног буџета за наредну годину. Документе оквирног буџета израђују Министарство финансија Федерације, Министарство финансија Републике Српске, Министарство финансија и трезора БиХ, а од 2008. године, и Брчко Дистрикт.

Табела 2. представља сажети преглед пројекција из априла ове године. Пројекције су базиране на актуелним подацима за прва два мјесеца 2007. године, историјским подацима из претходних година и макроекономским пројекцијама Дирекције за економско планирање.

У 2007. години се очекује раст прикупљених прихода од 3,5% у односу на прикупљене приходе из претходне године. Основни разлог за успорење раста прихода у 2007. години јесте скроман раст прихода од ПДВ-а усљед најављеног успорења раста крајње потрошње према пројекцијама Дирекције за економско планирање, као и због већих износа поврата који ће бити исплаћени ПДВ обvezницима у току 2007. године.

Важно је напоменути да износи прикупљених прихода у 2006. и 2007. години нису једнаки средствима која ће бити распоређена корисницима тих средстава у истим годинама (види Табелу 2.) из разлога што је са истеком 2006. године на рачуну резерви остало око КМ 97 милиона, који нису распоређени корисницима, већ ће бити искориштени за финансирање поврата у току 2007. године. Други разлог за неслагање прикупљених и распоређених прихода је тај да су приходи који су прикупљени задњег радног дана 2006. године распоређени првог радног дана 2007. године. Због ова два разлога износ средстава за расподјелу је умањен у 2006. а увећан у 2007. години за исти износ (ставка Средства за расподјелу у Табели 2). Имајући ово у виду, **очекује се да ће износ средстава који ће бити распоређен корисницима у току 2007. године порasti за 9,1% у односу на средства распоређена у 2006. години, под претпоставком да сва прикупљена средства из 2007. године буду и распоређена у тој години.**

Иста претпоставка кориштена је и за наредне године, а то је да ће сва средства прикупљена у једној години бити и распоређена у истој години, тј. да на крају сваке године неће остати вишак средстава на рачуну резерви. Тренутан начин формирања резерви подразумијева уплату 10% бруто прикупљених средстава на рачун резерви, које се користе искључиво за финансирање поврата. Овај начин формирања резерви створио је вишак средстава на овом рачуну крајем 2006. године, али вјероватно неће бити доволjan да би се подмириле потребе за повратима у току ове године у којој је укинута суспензија захтјева за поврате у готовини за неизвознике. **Када би у наредном периоду сви ПДВ обvezници захтијевали искључиво поврате у готовини, а не пореске кредите, онда би износ исплаћених ПДВ поврата у току 2007. године могао достићи КМ 800-850 милиона.** Са друге стране, ако је судити по прва два мјесеца ове године, тешко је вјероватно да ће ПДВ обvezници захтијевати само поврате у готовини, пошто су захтјеви за пореским кредитима у три наведена мјесеца били на прилично високом нивоу. Чини се да ПДВ обvezници по

¹ Координациони одбор за буџет је тијело основано под покровитељством ПКФ пројекта са циљем пружања подршке унапређењу квалитета средњорочног планирања буџета у БиХ, путем техничких анализа, савјета и препорука Фискалном савјету БиХ из области израде буџета. Чланови овог тијела су помоћник министра финансија и трезора БиХ, помоћници министара финансија Федерације БиХ и РС, као и директор Дирекције за економско планирање и шеф Одјељења за макроекономску анализу.

инерцији, или из неког другог разлога, још увијек захтијевају пореске кредите умјесто готовине на коју сада имају право.

Према томе, проналазак новог модела формирање резерви остаје отворено питање које ће се решити у наредном периоду².

У наредном дијелу текста дајемо детаљнија објашњења пројекције прихода појединачно по главним врстама прихода.

ПДВ

Пројекција ПДВ прихода у Табели 2. приказана је на нето основи која се добије када се од бруто ПДВ прихода одбију поврати који се исплаћују са рачуна резерви. Пројекција је рађена на тај начин што је ПДВ основица пројектована да прати раст потрошње, у складу са пројекцијама Дирекције за економско планирање, која је предвидјела релативно ниске стопе раста потрошње у наредном периоду (види Табелу 1). Приходи из ове ПДВ основице су даље кориговани за многобројне факторе да би се свели на *cash-flow* приступ.

Табела 1. Пројекција кретања укупне потрошње у БиХ

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Потрошња у мил КМ	19.346	19.759	20.658	21.560	22.415	23.397
Потрошња раст у %		2,1%	4,5%	4,4%	4,0%	4,4%

Извор: Дирекција за економско планирање

Утицај раста крајње потрошње на ПДВ основицу је додатно коригован према горе за 2007. годину. Ово је због тога што један дио потрошње из 2006. године није био опорезован ПДВ-ом јер је фактурисан унапријед већ крајем 2005. године. Због тога се очекује да би у 2007. години раст ПДВ основице требао бити пропорционално већи од раста крајње потрошње. Величина овог ефекта на ПДВ основицу је процијењена на око 1% бруто домаћег производа. Графикон 1 представља пројектовано кретања ПДВ основице.

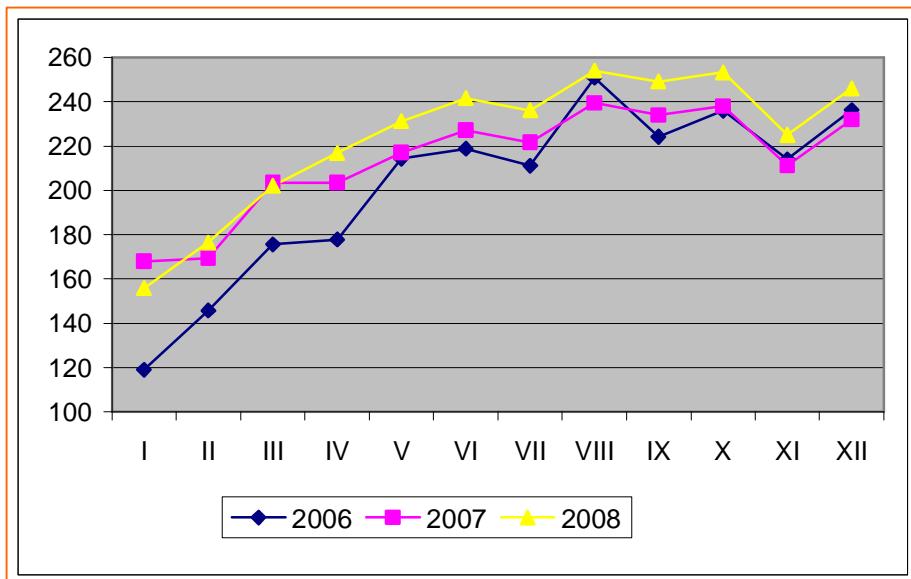
ПДВ приходи у 2007. години предвиђени су да порасту за 2,8%. Спорији раст ПДВ прихода на цасх основи у односу на релевантну ПДВ основицу у 2007. години произилази из повећаног обима исплате поврата ПДВ обvezницима. Ове исплате ће нарочито доћи до изражaja у првој половини године, када ће се исплаћивати заостали захтјеви за поврате из 2006. године, заједно са новонасталим захтјевима из текуће године. На Графикону 2. приказано је кретање исплаћених поврата и њихових захтјева на које су додати и искориштени порески кредити и њихови захтјеви. Са фискалног аспекта ефекат пореских кредитова је једнак ефекту поврата, а то је да кредит, као и поврат, умањује пореску основицу. Једина разлика је у томе што се поврати исплаћују обvezницима у кешу, док се кредити користе за умањивање будућих обавеза. Из овог разлога на Графикону 2. ове двије величине су приказане заједно. Овде се јасно може видjetи да су се исплаћени поврати и искориштени порески кредити кретали испод нивоа њихових захтјева у 2006. години. Основни разлог за ово је сусpenзија права на исплату поврата неизвозницима у 2006. години, који су онда акумулирали износе пореских кредитова на својим рачунима. Укидање ове сусpenзије доводи до раста пројектованих исплати поврата у првој половини 2007. године³.

² више о проблему резерви у Билтену бр. 19

³ Кориштена је претпоставка да ће ПДВ обvezници у наредном периоду захтијевати поврате у готовини, а не пореске кредите.

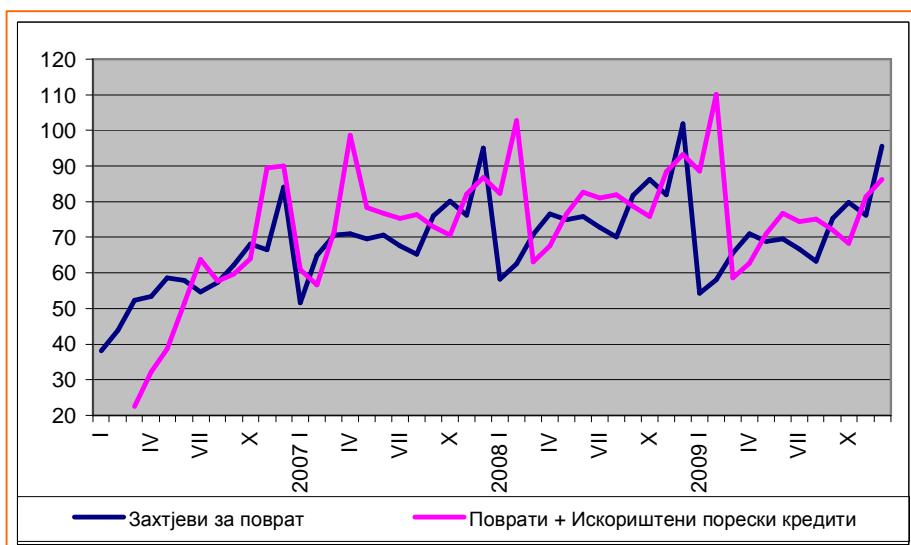
		у милионима КМ							година / претходна година				
		2005	2006	2007	2008	2009	2010		2006	2007	2008	2009	
I	ПДВ (нето)	...	2.441,6	2.509,7	2.625,5	2.726,6	2.841,9	...		102,8%	104,6%	103,9%	104,2%
II	Порез на пр. на JP	539,0	11,7	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2%		0,0%
III	Акцизе	790,8	857,3	904,8	948,9	991,4	1.039,8	108,4%		105,5%	104,9%	104,5%	104,9%
III.1	Нафта	405,6	418,4	444,6	468,6	492,1	518,6	103,2%		106,3%	105,4%	105,0%	105,4%
III.2	Дуван	282,9	320,7	325,7	340,0	353,4	368,9	113,4%		101,6%	104,4%	104,0%	104,4%
III.3	Алкохол и пиво	53,2	68,2	78,4	81,8	85,1	88,8	128,1%		115,1%	104,4%	104,0%	104,4%
III.4	Безалкох. пића	19,9	16,5	21,2	22,1	23,0	24,0	83,1%		128,2%	104,4%	104,0%	104,4%
III.5	Кафа	29,3	33,4	34,8	36,4	37,8	39,5	113,9%		104,4%	104,4%	104,0%	104,4%
IV	Царине	605,6	557,3	599,1	555,3	501,8	440,9	92,0%		107,5%	92,7%	90,4%	87,9%
V	Путарина	169,9	176,6	187,6	197,7	207,6	218,8	103,9%		106,2%	105,4%	105,0%	105,4%
VI	Остало	6,2	78,2	64,3	65,6	66,9	68,3	1261,9%		82,2%	102,0%	102,0%	102,0%
VII	УКУПНО	2.111,5	4.122,7	4.265,4	4.393,0	4.494,3	4.609,7	195,2%		103,5%	103,0%	102,3%	102,6%
VIII	Пренос у идућу год		-110,9	110,9									
IX	СРЕДСТВА ЗА РАСПОДЈЕЛУ	2.111,5	4.011,8	4.376,3	4.393,0	4.494,3	4.609,7	195,2%		109,1%	100,4%	102,3%	102,6%

Табела 2. Пројекција прихода на јединственом рачуну , 2007 - 2010

Графикон 1. Пројектовани ПДВ приходи на бази акруалне ПДВ основице⁴, у КМ мил.

Овакво кретање исплаћених поврата и искориштених кредита утицало је на то да су остварени приходи у 2006. години били већи од оног што сугерише пореска основица. Ово се наравно десило на уштрб 2007. године, која ће бити знатно оптерећенија ПДВ повратима. Све ово нам сугерише да cash-flow ПДВ-а значајно одступа од своје акруалне основице у 2006. и 2007. години⁵.

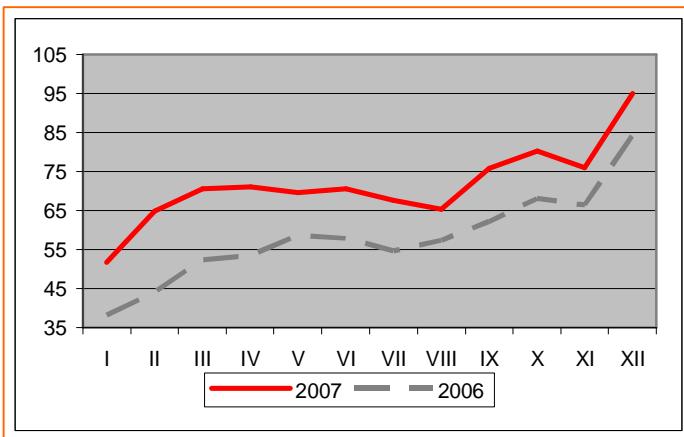
Графикон 2. Захтјеви за ПДВ поврате и кредите и исплаћени поврати и искориштени кредити, пројекција у КМ мил

Као што смо рекли, у току 2007. године исплаћени поврати и искориштени кредити ће бити изнад захтјева за повратима и кредитима у тој години. Поред тога, очекује се да ће и сами захтјеви у 2007. години порасти у односу на претходну годину како у апсолутним, тако и у релативним износима (види Графикон 3. и Графикон 4.).

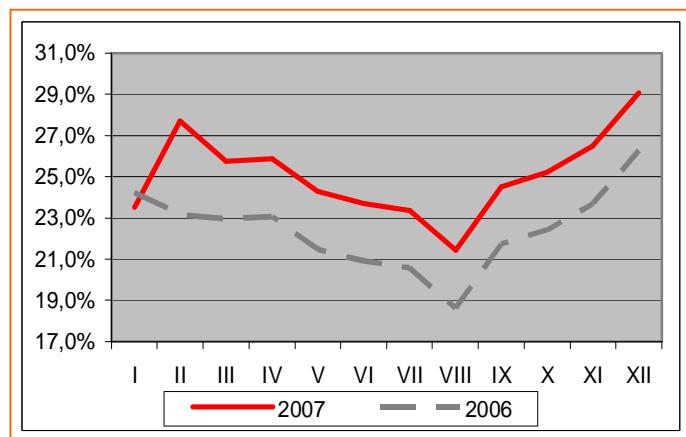
⁴ Дефинирана као: ПДВ на увоз + ПДВ по пријавама + Искориштени порески кредити ($t+1$) – Захтјеви за поврат – Захтјеви за пореске кредите.

⁵ Према акруалним подацима из пореских пријава од 26.03.2007. г., укупне консолидоване нето обавезе ПДВ обvezника из пореских пријава за 12 мјесеци 2006. године износе приближно КМ 2360 мил.

Основни разлог за то јесте пројектован брз раст инвестиција који далеко премашују раст потрошње у истом периоду⁶.

Графикон 3. Захтјеви за поврат и пор. кредите, У КМ мил.

Графикон 4. Захтјеви за поврат и пор. кредите као % бруто прихода⁷

Према томе, можемо закључити да су основни разлози успорења раста ПДВ прихода у 2007. години ниже пројектовани раст потрошње, исплата заосталих пореских кредити, као и убрзан раст нових захтјева за поврат.

Акцизе

Пројекције акцизних прихода за 2007. годину рађене су на бази података за прва два мјесеца исте године, историјском тренду прихода, као и њиховој сезонској шеми. Приходи за наредни период, 2008. – 2010., везани су за макроекономске пројекције Дирекције за економско планирање, где су приходи од нафте и нафтних деривата везане за раст реалног домаћег бруто производа, а приходи од осталих акцизних производа за раст домаће потрошње⁸. Пројекције су рађене појединачно за сваку групу производа.

Нафта и нафтни деривати

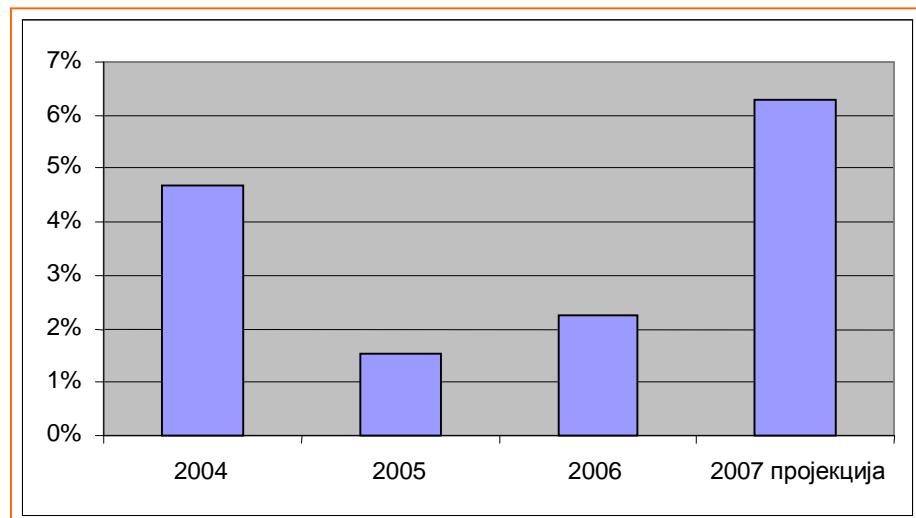
Раст прихода од акциза на нафту и нафтне деривате пројектован је на нивоу од 6,3% за 2007. годину. Ово представља значајно повећање стопе раста у односу на претходне дводесет године (1,5% у 2005. и 2,2% у 2006., види Графикон 5). Неки од разлога који објашњавају ово повећање јесу пораст инвестиција и индустријске потрошње нафте и нафтних деривата као и благи пад цијена нафте на свјетском и домаћем тржишту⁹. Пројекције за наредне године везане су за пројектовани реални раст бруто домаћег производа, а не за номинални, из разлога што акцизе на нафту представљају порез на количину, а не на вриједност увезене нафте.

⁶ Дирекција за економско планирање пројектовала је стопу раста приватних инвестиција од 12,3% у БиХ за 2007. годину.

⁷ Бруто приходи су дефинисани као: ПДВ на увоз + ПДВ по пријавама + Искориштени порески кредити ($t+1$).

⁸ Иако се у дугом року може очекивати да ће акцизни приходи бити мање него јединично еластични у односу на крајњу потрошњу, тј да ће рости спорије од раста крајње потрошње, приходе од акциза смо везали за ову величину узимајући у обзир релативно конзервативну пројекцију раста потрошње.

⁹ Више о утицају цијена нафте и нафтних деривата на приходе он индиректних пореза можете наћи у Билтenu 10.

Графикон 5. Годишњи раст прихода од акциза на нафту и нафтне деривате, у %

Дуван

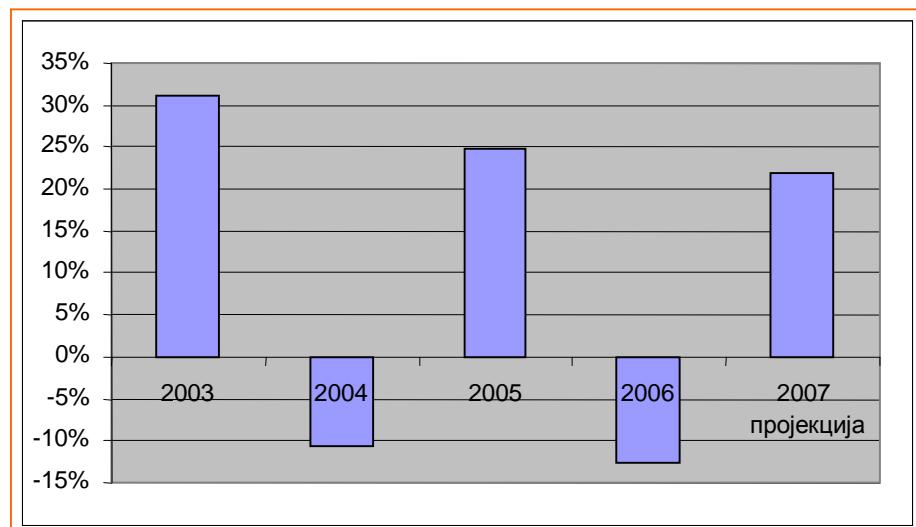
Подаци за прва два мјесеца 2007. године најављују значајно успорење раста ових прихода који су за 2007. годину пројектовани да расту стопом од 1,6%. Приходи у наредном периоду везани су за пројектовани раст потрошње.

Акцизе на алкохол и пиво

У складу са прогнозама Одјељења за макроекономску анализу, послије вишегодишњег периода опадања, у прошлој години овај извор прихода је промијенио овај негативни тренд, када је порастао за 31,5% у односу на претходну годину. И ове се године очекује наставак позитивног тренда, па је раст пројектован на нивоу од 12,1%. Приходи у наредном периоду везани су за пројектовани раст потрошње.

Безалкохолна пића

Акцизе на безалкохолна пића бильежила су нестабилно кретање у претходном периоду (види Графикон 6.). Након пада у прошлој години подаци за прва два мјесеца текуће године најављују раст који је пројектован на нивоу од 28,2%. Приходи у наредном периоду везани су за пројектовани раст потрошње.

Графикон 6. Годишњи раст прихода од акциза на безалкохолна пића, у %

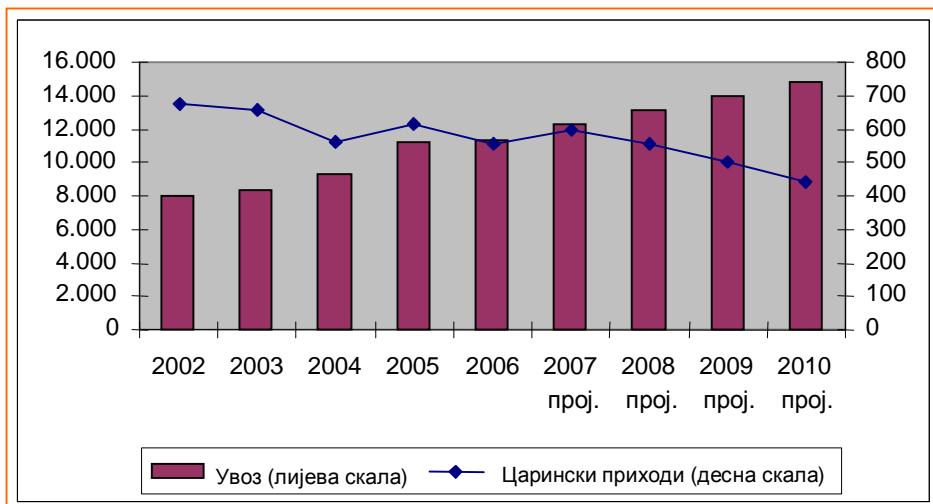
Кафа

Према подацима за прва два мјесеца 2007. године, пројектовано је успорење раста прихода од акциза на кафу са 16,2% у 2006. на 1,9% у 2007. години. Приходи у наредном периоду везани су за пројектовани раст потрошње.

Царине

Царински приходи представљају изразито промјенљив извор прихода са великим бројем структурних промјена, те свако ослањање на историјски тренд прихода није захвално. У овом тренутку у току је више процеса који ће имати одлучујући утицај на царинске приходе у наредном периоду. Босна и Херцеговина се налази у процесу преговора са ЕУ о царинским концесијама које имају за циљ да сведу увоз у БиХ из ЕУ на бесцаринску основу за одређене групе производа кроз наредни период. У току израде ових пројекција Одјељење за макроекономску анализу није имало податке о динамци, као ни о групама производа који ће бити обухваћени овим процесом. Основна претпоставка која је овде кориштена јест да ће се царине за комплетан увоз из ЕУ свести на бесцаринску основу кроз наредни петогодишњи период. БиХ ове године такође ступа у регионални споразум ЦЕФТА, а преговори о приступу Свјетској трговинској организацији се примичу крају. Све су ово разлози зашто је кориштен релативно конзервативан приступ при изради пројекције ових прихода.

И поред наведеног, подаци за прва два мјесеца сугеришу пораст царинских прихода у 2007. години који је пројектован на нивоу од 7,5% у односу на претходну годину. Овакви подаци су посљедица раста увоза у текућој години потенцијално на нивоу изнад пројектованих очекивања, као и чињеници да су Бугарска и Румунија постала чланице ЕУ са 01.01.2007.г., чиме су престали да важе билатерални споразуми о бесцаринској трговини са ове двије земље. На Графикону 7. представљено је кретање увоза и царинских прихода са пројекцијом до 2010. године, где је кориштена претпоставка раста увоза од 8,1% у 2007. години, у складу са пројекцијама Дирекције за економско планирање. У наредним годинама пројектован је пад прихода као посљедица кориштене претпоставке о примјени царинских концесија према ЕУ.

Графикон 7. Увоз роба и царински приходи, у КМ мил

Путарине

У складу са пројекцијом акциза на нафту и нафтне деривате, и пројекција прихода од путарине пројектована је да расте вишом стопом (6,2%) у односу на претходне двије године. Пројекције за наредне године везане су за пројектовани раст реалног бруто домаћег производа.

Остало

Ставка "Остало" у Табели 2. односи се на остале приходе и накнаде, остале исплаћене поврате као и прикупљене али неразврстане приходе.

Пренос у идућу годину

Ставка „Пренос у идућу годину“ у Табели 2. односи се на резерве на ЈР (у износу од КМ 97 мил.) и средства прикупљена у 2006. а распоређена корисницима у 2007. години. Кориштена је претпоставка да у наредном периоду неће бити вишак средстава на рачуну резерви, тј. да ће висина резерви бити једнака исплаћеним повратима.

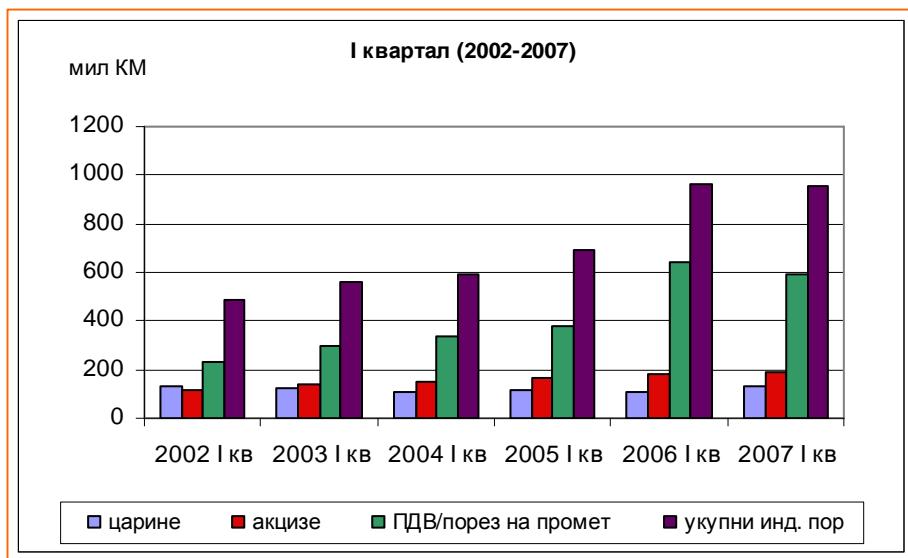
Средства за расподјелу

Ставку „Средства за расподјелу“ у Табели 2 чине средства за расподјелу буџетским корисницима: БиХ институције, Федерација, Република Српска и Брчко Дистрикт.

Наплата индиректних пореза у првом кварталу 2007.године

(припремила: mr.сц. Динка Антић)

Анализа наплате индиректних пореза у пром кварталу 2007.години заснива се на подацима о нето готовинском току на јединствени рачун УИО¹⁰. У првом кварталу 2007.године наплаћено је укупно 954 мил КМ индиректних пореза у БиХ, што је, уколико укључимо и 10,4 мил КМ наплаћених, а неусклађених прихода¹¹, незнатно више него у истом кварталу претходне године.

Графикон 8.

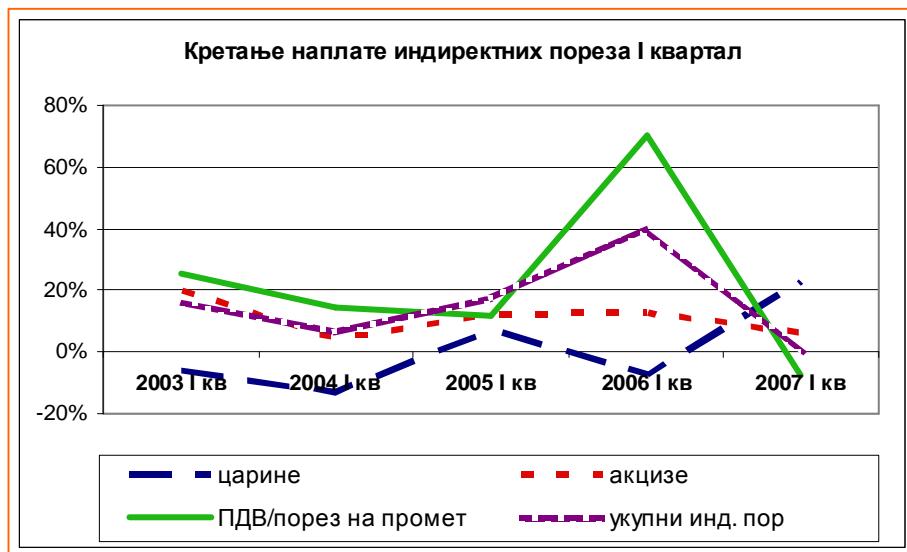
Треба имати у виду да први квартал 2006. године не може бити представљен за поређење са 2007.годином због увођења пореза на додату вриједност и прелаза из система пореза на промет. У првом кварталу прошле године поднешене су само двије пријаве ПДВ-а, за јануар и фебруар, први поврати ПДВ-а су исплаћени тек у марта. У првом кварталу десиле су се уплате заосталог пореза на промет на ентитетске рачуне, као и уплате пореза на промет у малопродажи код субјеката који нису ушли у систем ПДВ-а. На високу наплату заосталог пореза на промет утицао је енорман увоз

¹⁰ Бруто наплату ПДВ-а чини наплата ПДВ-а на увоз, наплата по ПДВ-е пријавама и други случајеви једнократне или принудне наплате ПДВ-а. Нето наплата ПДВ-а се добије након умањења бруто наплате за износ исплаћеног поврата. Приходи од осталих индиректних пореза су умањени за износе осталих поврата са јединственог рачуна.

¹¹ Неусклађени приходи подразумијевају приходе код којих не могу довести у везу аналитика уплате (јединствени рачун) и аналитичке евидентије обvezника у модулима ИТ система УИО (ПДВ, царине, акцизе)

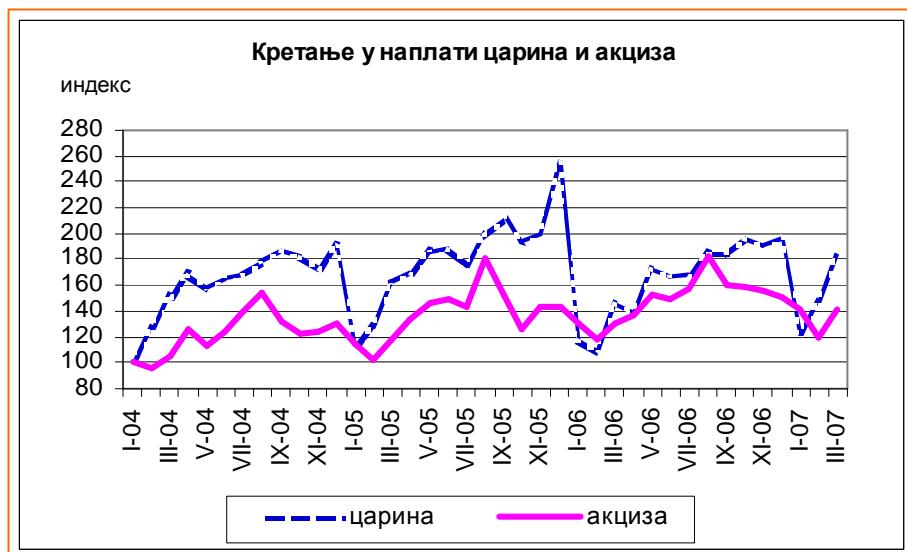
добара, која су била ослобођена плаћања или порезована са 10% пореза на промет, у последњем кварталу 2005.г., као и промет услуга, које су фактурисане у 2005.години, а испоручене у 2006. Удио заосталог пореза на промет је представљао 25% наплате индиректних пореза у првом кварталу 2006.године.

Посматрајући наплату индиректних пореза по врсти прихода у првом кварталу је забиљежен раст прихода од царина и царинских дажбина од чак 22% у односу на исти квартал 2006, углавном захваљујући брзом расту увоза и наплати царине на увоз нафте из Бугарске, Румуније и Турске¹² (Графикон 9).

Графикон 9.

Наплата акциза је расла по стопи од 6% у односу на први квартал 2006.године. (Графикон 10)

Графикон 10.

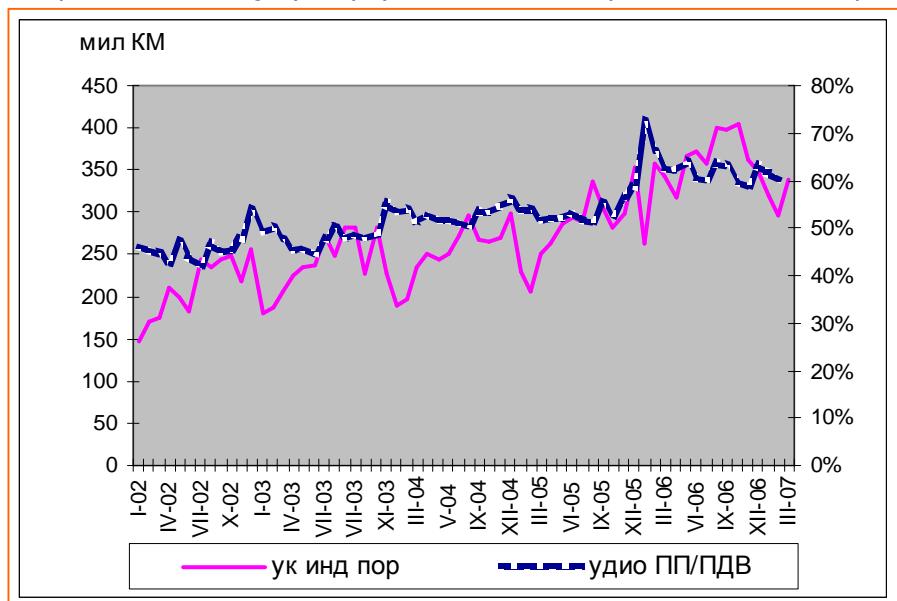
Највећи удио у индиректним порезима и даље има ПДВ, али тај удио је нешто нижи него што је био прошле године, због наплате заосталог пореза на промет у

¹² Очекује се да ће у наредном периоду доћи до примјене уговора о слободној трговини са Турском, што ће довести до повећања увоза нафте из Турске и смањења царина по том основу.

2006. години. Но, и даље удио ПДВ-е је много већи у структури индиректних пореза него што је то био случај са порезом на промет (Графикон 11).

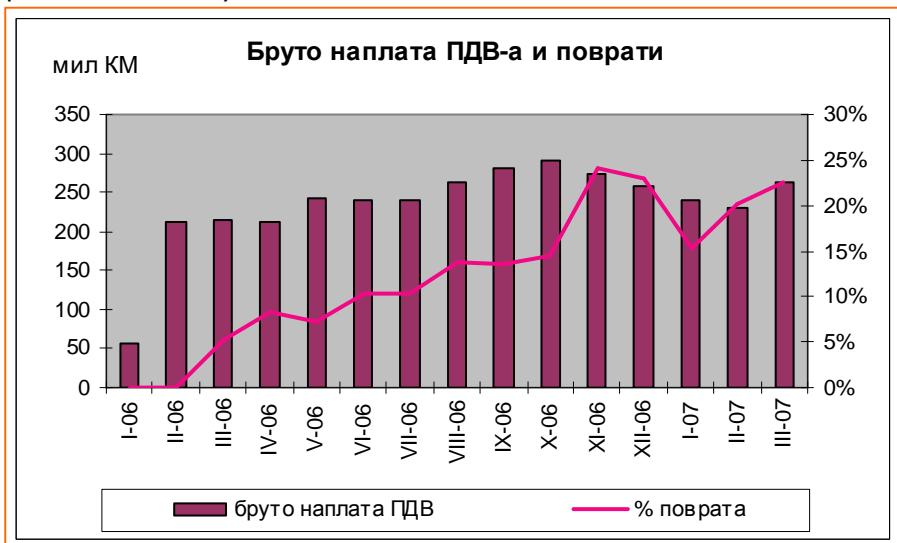
Ово је врло важна чињеница, која показује врло велику осјетљивост прихода од индиректних пореза, а тиме и укупних прихода свих нивоа управе, на могуће промјене пореске политike у сфери ПДВ-а (нпр. увођење снижених стопа ПДВ-а или ослобађања). Значај прихода од ПДВ-а за фискалну стабилност земље ће у будућности бити још већи, будући да се очекује рапидно смањење царина након потписивања Споразума са ЕУ.

Након благог пада прихода од ПДВ-а почетком године нето наплата ПДВ-а је у марту порасла за скоро 12%, иако је у марту исплаћено скоро 60 мил КМ поврата.

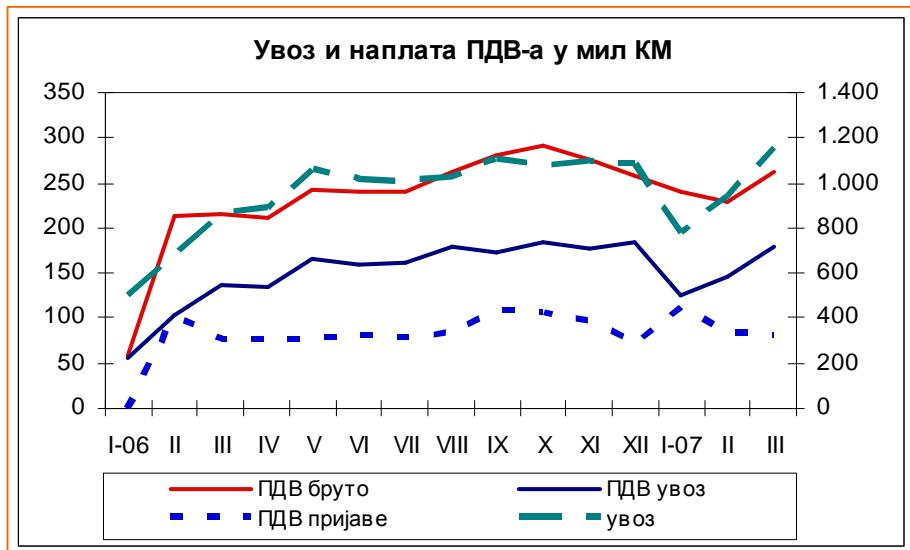
Графикон 11.

Стопа поврата у односу на бруто наплату расте, што је и очекивано с обзиром на релаксацију увјета за остварење поврата. Ниво поврата још увијек је испод оног нивоа које је Одјељење очекивало (Графикон 12). На дан 31.3.2007. г. регистрирано је 64 мил КМ пореских кредита, који ће се користити за компензацију будућих обавеза по основу ПДВ. Опредељење обvezника за порески кредит, умјесто исплате поврата у готовини, донијеће нови шок у виду великих захтјева за поврате у мјесецу августу 2007. године. Истовремено, потребно је пажљиво планирање резерви на јединственом рачуну, будући да је одлив са рачуна резерви много бржи него што је текући прилив по основу наплате.

Графикон 12.

Повећање у наплати резултат је великог пораста увоза у фебруару и марта, око 20% на мјесечној основи. Повезаност увоза и увозног ПДВ-а, као и утјецај увоза на бруто наплату ПДВ-а може се видјети на сљедећем графикону:

Графикон 13.

Позитивна је чињеница да су дугови обvezника по основу ПДВ-а прилично ниски, у поређењу са бројем обvezника и укупном наплатом. Регистрирано је око 90 мил КМ КМ дугова по основу неплаћених обавеза за ПДВ, али само 19% (или 16,939 мил КМ) односи се на дугове по основу неплаћеног а пријављеног ПДВ-а. Остатак се односи на дуг аутоматски разрезан у ИТ систему УИО за обvezнике који су пропустили да поднесу пријаву.

Процес средњорочног планирања и припреме буџета – примјер Холандије (припремила: Александра Регоје, макроекономиста у Одјељењу)

Холандија је уставна монархија. Обухвата 12 регија и 450 општине. На челу државе је краљица Beatrix. Политичку власт има демократски изабран парламент, а заснива се на уставу који становништву гарантује индивидуалне слободе. Извршну власт има премијер са кабинетом. Чланове кабинета премијера формално именује краљица.

Законодавну власт има дводоми Парламент. Сачињен је од Сената који броји 75 чланова и Представничког дома који броји 150 чланова. Оба дома се бирају на период од четири године. Сваке четири године, на почетку мандата новоизабрана влада израђује тзв. „Коалициони споразум“ који обухвата основне политичке одлуке, буџетска правила, те фискалне циљеве који се желе постићи до истека мандата. **Коалициони споразум заснован је на Среднорочној економској прогнози коју израђује независно тијело - Централни уред за планирање (CBP).**

Централни уред израђује средњорочне економске пројекције раста за предстојеће 4 године, те обрачун расположивих буџетских средстава, под претпоставком да неће доћи до измена у политикама. Поред средњорочних пројекција, ЦБП израђује и краткорочне пројекције холандске економије и окружења. Анализе се објављују два пута годишње. У марта/априлу се објављује централни економски план (ЦЕП), који служи као основа за планирање буџета, а трећи уторак у септембру, заједно са националним буџетом, објављују се макроекономске прогнозе (ревидиран ЦЕП).

Централни уред за планирање има још једну важну улогу, а то је оцјена платформи политичких странака. ЦБП као независна институција даје мишљење да ли су политичке платформе изводљиве и економски оправдане, те какав ће ефекат имати

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba

Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел: +387 33 279 546, Fax: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

на економију. Треба нагласити да политичке партије немају законску обавезу слања платформи и програма на анализу, али то чине из конкурентских разлога. Овакве анализе на упоредан начин информирају гласаче прије избора о приједлозима политика и њиховим дугорочним посљедицама. Са друге стране обавезују политичке партије да представе озбиљне програме, те да их након избора и имплементирају.

Национални буџет са састоји од буџета поједињих министарстава. Сваки буџет се засебно предлаже Представничком дому и Сенату у форми рачуна. Буџет се састоји из чланова који представљају циљеве политика које Влада жели остварити. Сви министри имају политичку одговорност за припрему и имплементацију буџета њиховог министарства.

Буџетски приходи и расходи су стриктно одвојени. Као резултат тога, **било који премашај прихода од планираних се неће моћи искористити за повећање јавне потрошње**. И обрнуто, подбачај плана прихода не захтијева аутоматско смањење трошкова. Приходи и расходи су раздвојени из више разлога. Као прво, процес доношења одлука неће бити ефикасан ако свака промјена у пројекцијама прихода аутоматски вуче додатне трошкове или смањење потрошње. Ниво прихода зависи од економских флукутација које је тешко предвидјети. У случају да је обим расхода увијек условљен промјењивим јавним приходима, то би резултирало већом политичком нестабилношћу. Са друге стране, ово правило помаже у контроли нивоа јавне потрошње.

Процес припреме буџета

Октобар / Новембар (т-2) године

Припрема буџета за годину (т) почиње већ у октобру (т-2) године. Министар финансија шаље **буџетска правила** осталим министрима која садрже техничке и процедуралне упуте којих се они требају придржавати приликом припреме буџета. Упуте садрже процедурална правила, као што су рок до којег министри требају доставити нацрте буџета, али и економске показатеље који утичу на висину јавне потрошње.

Фебруар / март (т-1) године

Припрема буџета ресорних министарстава се врши унутар различитих одјељења. Приликом припреме буџета министарстава, посебно се наглашава контекст политика, односно шта су циљеви буџета, како их постићи и колико коштају. При припреми нацрта буџета узимају се у обзир и буџети из текуће и претходних година. Приједлози се достављају Централном одјелу за финансијска и економска питања, који их разматра и прослеђује министру и државном секретару (унутар ресорног министарства). Они одлучују о приоритетима, односно на које области се треба утрошити више средстава, а на које мање. Након тога састављају писма о политикама која достављају Министарству финансија.

Март / април (т-1) године

Министарство финансија врши анализу на основу информације из писама о политикама, те економских пројекција од Централног уреда за планирање. Министар финансија шаље ресорним министарствима оквирно писмо о могућностима и проблемима предстојеће буџетске године. У овом оквирном писму се наводи да ли се требају смањити расходи у појединим секторима, односно да ли има простора за додатне расходе.

Април/мај (т-1) године

У априлу Вијеће министара заједно разматра приходовне и расходовне стране буџета. Након што Вијеће донесе одлуку, министар финансија доставља ресорним министарствима писмо о укупним износима буџета.

Јуни (т-1) године

Средином јуна министарства достављају прелиминарне нацрте буџета Министарству финансија. Разматра се да ли је сваки буџет ресорног министарства у сагласности са постигнутим договорима (Коалициони споразум, Писмо о укупним износима буџета), да ли је јасно наведено шта су циљеви које министарства желе постићи, те колико

ће се новца утрошити на сваки циљ. Министарство финансија припрема Буџетски меморандум који садржи основе економске политike.

Јуни / јули (t-1) године

Министарства даље разматрају нацрте њихових буџета. У исто вријеме Министарство финансија саставља Буџетски меморандум, који представља објашњење националног буџета и његових финансијских учинака. Он објашњава економску ситуацију и политike цјелокупног јавног сектора.

Август (t-1) године

У мјесецу августу Вијеће министара доноси одлуке о Буџетском меморандуму и појединачним буџетима. У том периоду су доступне ажуриране макроекономске прогнозе Централног уреда за планирање.

Септембар (t-1) године

Трећи уторак у септембру обиљежава се "Буџетски дан". На тај дан краљица златном кочијом долази у Binnenhof где отвара прво редовно заседање парламента. Говором у свечаној сали (Ridderzaal) она износи програм и смернице владе за наредну годину. Након тога министар финансија у име Савјета министара подноси приједлог буџета Представничком дому.

Извор: материјали за семинар под називом "Спроведба дјелотворних процеса средњорочног планирања и припреме буџета" организован од стране ПКФ-а, финансиран од стране Канцеларије за међународни развој Владе Велике Британије Хаг, Холандија, Април 2007

Консолидовани извјештаји

(припремила Александра Регоје, макроекономиста у Одјељењу)

Напомена за табелу 3 и 4

Консолидовани извјештај укључује:

- приходе од индиректних пореза које прикупља Управа за индиректно опорезивање на Јединствени рачун,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за сервисирање вањског дуга,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за финансирање Брчко Дистрикта, кантона, општина и Дирекција за путеве,
- приходе буџета Босне и Херцеговине са Јединственог рачуна УИО,
- приходе и расходе буџета Федерације БиХ,
- приходе и расходе буџета Републике Српске.

Напомена за табелу 5

1. Консолидовани извјештај укључује:

- приходе и расходе буџета БиХ (прелиминарни извјештаји)
- приходе и расходе буџета Брчко Дистрикта
- приходе и расходе буџета РС
- приходе и расходе буџета ФБиХ
- приходе и расходе буџета кантона

2. У извјештај је укључена амортизација вањског дуга

3. Процијењени су подаци за XI и XII мјесец Босанско-подрињског кантона

Напомене за табеле 6, 7 и 8

1. Консолидовани извјештај укључује:

- Приходе и расходе буџета кантона
- Приходе и расходе буџета припадајућих општина

2. Расходовна ставка кантоналних буџета „Грантови другим нивоима власти“ и „Капитални грантови другим нивоима власти“ нетирана је са приходовним ставкама општина „Грантови од осталих нивоа власти“ и „Капиталне потпоре од осталих нивоа власти“;

У случајевима када је износ грантова другим нивоима власти на расходовној страни кантона мањи од примљених грантова на ставкама општина, а обзиром да **расходовна ставка „Грантови појединцима“ у себи садржи и грантове усмјерене кроз општинске буџете**, Одјељење је поступило на следећи начин:

Преостала разлика на ставкама општина „Грантови од осталих нивоа власти“ и „Капиталне потпоре од осталих нивоа власти“ нетирана је са расходовном ставком кантоналног буџета „Грантови појединцима“.

*Нето позајмљивање=Позајмљивање - примљене отплате датих зајмова

**Нето финансирање = Примљени кредити - отплате кредита

Општа влада, јануар 2007. година

мил КМ

		I
1	Текући Приходи	347,8
11	Порезни приходи	338,3
111	Индиректни порези (и средства са ЈР)	321,0
	ПДВ	202,5
	ПДВ на увозе	126,6
	ПДВ обавеза према ПДВ пријавама	111,6
	ПДВ према аутоматском разрезу од стане УИО	0,1
	ПДВ једнократне уплате	0,2
	Остало	0,9
	Поврат ПДВ	-36,9
	Царине	35,2
	Порез на промет	0,7
	Акциза	68,3
	увозни пр.	53,7
	у земљи	14,6
	Путарина	13,7
	Остало	1,0
	Остали поврати	-0,5
112	Директни порези	17,2
	Порези на доходак и добит	6,2
	Остали порески приходи	11,0
12	Непорезни приходи	9,5
13	Остали приходи	0,0
14	Донације/грантови	0,0
15	Трансфери виших нивоа	0,0
2	Текући Расходи	256,1
21	Текући издаци	34,5
211	Плате и накнаде	30,4
	Плате	28,0
	Накнаде	2,4
212	Издаци за материјал и услуге	4,1
22	Грантови/Социјални трансфери/Субвенције	14,3
	Трансфери домаћинствима	10,7
	Трансфери организацијама/институцијама	0,9
	Субвенције	2,7
23	Плаћање камате	0,3
24	Остали издаци/потрошња/трансфери	2,5
25	Трансфери са ЈР	201,8
	од чега: Буџет БиХ	46,2
	од чега: ФБиХ / кантони, општине, Дирекција за цесте	119,2
	од чега: РС / градови, општине, ЈП "Путеви РС"	25,8
	од чега: Брчко	10,6
27	Трансфери кантонима, општинама и градовима	2,7
28	Нето позајмљивање*	0,0
3	Нето набавка нефинансијских средстава	0,1
4	Владин суфицит (+)/ дефицит(-) (1-2-3)	91,6
	од чега: ЈР УИО	-11,9
	од чега : Буџет ФБиХ	74,1
	од чега : Буџет РС	29,5
5	Нето финансирање**	-24,80

Табела 3. Мјесечни консолидовани извјештај

Зеничко-добојски кантон, 2006. година

		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Q1	Q2	Q3	Q4	Укупно	
1	Приходи (11+12+13+14)	14.300.878	7.612.798	37.168.513	18.659.127	20.835.779	22.867.285	12.399.405	24.056.685	22.873.023	25.481.920	24.218.639	44.691.257	59.082.189	62.362.191	59.329.113	94.391.816	275.165.309	
11	Приходи од пореза	11.476.957	4.695.665	32.619.768	15.637.471	17.870.614	19.331.294	8.130.769	20.209.261	19.283.449	19.990.002	20.037.622	33.209.538	48.792.390	52.839.379	47.623.479	73.237.163	222.492.411	
	Порези на добит појединача и предузетна	597.651	578.673	379.738	445.291	1.184.729	594.352	482.047	564.773	608.642	560.526	736.265	762.252	1.556.063	2.224.372	1.655.462	2.059.043	7.494.939	
	Порези на плате и радну снагу	1.644.457	1.314.073	2.104.171	2.011.875	2.284.532	1.912.552	1.879.155	1.997.723	2.138.223	2.200.562	2.232.139	4.146.706	5.062.701	6.208.959	6.015.101	8.579.406	25.866.167	
	Порез на имовину	372.990	547.271	727.961	630.257	423.130	515.746	645.703	554.422	477.537	747.804	691.993	842.014	1.648.223	1.569.132	1.677.662	2.281.811	7.176.827	
	Домаћи порези на добра и услуге (по прописима до 31.12.2005)	7.370.780	2.148.140	2.305.680	817.063	919.597	2.015.799	1.057.631	1.062.786	518.608	475.948	820.339	1.384.929	11.824.600	3.752.458	2.639.025	2.681.216	20.897.299	
	Приходи од индиректних пореза	1.450.249	40.808	26.992.150	11.687.781	12.994.875	14.236.122	4.003.712	15.965.898	15.474.625	15.938.696	15.498.335	25.990.576	28.483.206	38.918.778	35.444.234	57.427.607	160.273.825	
	Остали порези	40.830	66.700	110.067	45.204	63.752	56.724	62.520	63.660	65.814	66.466	58.552	83.063	217.598	165.680	191.994	208.080	783.352	
12	Непорезни приходи	2.817.076	2.866.176	4.509.626	3.021.657	2.956.747	3.189.067	4.193.772	3.821.275	3.530.313	5.474.552	4.181.017	11.180.146	10.192.878	9.167.470	11.545.360	20.835.714	51.741.423	
13	Грантови	6.845	50.957	39.119	0	8.418	346.924	74.865	26.149	59.260	17.366	0	295.313	96.921	355.342	160.273	312.679	925.216	
	од чега: Грантови од осталих нивоа власти	0	4.283	1.750	0	8.418	3.000	8.983	3.983	0	1	0	208.829	6.033	11.418	12.967	208.830	239.248	
14	Остали приходи	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6.260	0	0	0	6.260	6.260	
2	Расходи (21+22)	13.111.795	15.025.997	16.525.362	16.798.492	16.240.473	17.586.679	16.081.453	18.322.359	21.103.732	19.671.003	21.512.815	32.821.492	44.663.154	50.625.644	55.507.544	74.005.310	224.801.652	
21	Текући издаци	13.116.795	15.025.997	16.525.362	16.798.492	16.240.473	17.586.679	16.081.453	18.322.359	21.103.732	19.671.003	21.512.815	32.821.492	44.668.154	50.625.644	55.507.544	74.005.310	224.806.652	
	Плате и накнаде	7.519.795	8.191.325	8.312.479	8.210.224	8.290.918	8.347.599	7.638.703	11.510.671	9.491.006	9.411.649	9.572.850	10.648.051	24.023.599	24.848.741	28.640.381	29.632.550	107.145.270	
	од чега: Бруто плате	6.308.309	6.775.642	6.713.910	6.830.023	6.835.822	6.772.108	6.657.099	8.471.342	7.918.947	7.943.466	7.996.582	8.669.322	19.797.862	20.437.953	23.047.388	24.609.370	87.892.572	
	од чега: Накнаде	1.211.485	1.415.683	1.598.568	1.380.201	1.455.096	1.575.490	981.605	3.039.329	1.572.060	1.468.183	1.576.268	1.978.730	4.225.737	4.410.788	5.592.993	5.023.180	19.252.698	
	Доприноси послодавца и остали доприноси	751.679	805.822	814.089	826.219	810.511	821.258	808.906	1.012.471	938.797	942.235	934.428	1.028.905	2.371.589	2.457.989	2.760.174	2.905.568	10.495.320	
	Издаци за материјал и услуге	2.377.422	3.315.904	3.182.616	3.070.810	2.981.777	3.201.071	2.417.818	2.494.262	3.270.306	3.097.821	4.233.106	9.455.859	8.875.942	9.253.659	8.182.385	16.786.785	43.098.770	
	Грантови	2.182.597	2.510.330	3.753.037	4.225.925	3.871.411	4.639.406	4.566.421	3.118.056	7.117.540	5.902.373	6.142.511	11.087.321	8.445.964	12.736.742	14.802.018	23.132.204	59.116.927	
	од чега: Грантови другим нивоима владе	34.063	127.835	95.601	131.909	159.883	119.928	268.455	150.721	284.082	332.317	460.486	268.244	257.499	411.720	703.259	1.061.047	2.433.525	
	Издаци за камате и остале накнаде	75.916	5.842	3.605	19.310	7.192	3.601	65.337	0	6.197	6.313	9.270	4.378	85.363	30.103	71.534	19.961	206.961	
	Дознаке низим потрошачким јединицама	209.387	196.774	459.536	446.003	278.664	573.745	584.268	186.899	279.886	310.612	620.651	596.978	865.697	1.298.412	1.051.053	1.528.241	4.743.403	
22	Нето позајмљивање*	-5.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-5.000	0	0	0	-5.000		
3	Нето набавка нефинансијских средстава	466.307	-241.976	611.977	168.650	1.672.300	2.766.889	3.996.770	5.035.568	5.703.365	3.639.089	3.641.539	6.453.239	836.308	4.607.839	14.735.704	13.733.867	33.913.717	
4	Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	722.776	-7.171.223	20.031.175	1.691.985	2.923.007	2.513.717	-7.678.817	698.757	-3.934.075	2.171.827	-935.714	5.416.526	13.582.727	7.128.709	10.914.135	-	6.652.639	16.449.940
5	Нето финансирање**	-25.281	-12.498	-12.498	0	-24.996	-12.498	-24.601	0	-24.956	-33.303	-12.498	-66.177	-50.276	-37.493	-49.557	-111.977	-249.304	

Табела 8. Мјесечни консолидовани извештај

Из рада Управног одбора Управе за индиректно опорезивање (припремају: Шерифа Мујчић, Милан Курица)

Одржана 78. сједница Управног одбора

78. сједница Управног одбора је одржана 17.04.2007. године у Бања Луци. На сједници су, између остalog, разматрана следећа питања:

- независна спољна ревизија (разматрање извјештаја о независној спољној ревизији за 2005. годину и извјештај о активностима на одабиру независног спољњег ревизора за 2006. годину)
- активности на изради нацрта Закона о акцизама у БиХ
- Правилник о контроли индиректних пореза
- стратегија за обуку/даље усавршавање у УИО (у склопу ове тачке – давање сагласности на Правилник о изменама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији УИО)
- расподјела прихода од индиректних пореза (доношење одлуке о привременој расподјели за мај 2006. године и активности на изради општег акта о расподјели прихода од индиректних пореза)

Управни одбор је на овој сједници закључио да се затражи од независног спољног ревизора да достави извјештај о ревизији за 2005. годину, како би се чланови Управног одбора о истом могли изјаснити. Извјештај ће бити разматран на наредној сједници Управног одбора. Закључено је да се припреми приједлог пројектног задатка за ревизију за 2006. године. Управни одбор је закључио да смјернице за израду нацрта Закона о акцизама у БиХ требају дати министри финансија те да, након претходно обављеног разговора са радним тијелом Парламентарне скупштине БиХ радна група за израду нацрта Закона за наредну сједницу предложи текст нацрта овог Закона Управном одбору УИО.

Усвојен је Правилник о контроли индиректних пореза, са уграђеним примједбама чланова Одбора. Прихваћена је стратегија даљег усавршавања радника УИО и дата сагласност на дио предложеног Правилника о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у УИО.

Донешена је одлука о привременој расподјели за мај 2007. године по којој ће се расподјела индиректних пореза у том мјесецу вршити на бази коефицијената који су примијењени у мјесецу априлу. Закључено је да радна група за израду општег акта о расподјели прихода од индиректних пореза за наредну сједницу предложи нацрт овог акта у ком би били разрађени модели привремене расподјеле, привременог и трајног поравнања.

Управни одбор је заузео став да су неосноване иницијативе Клуба посланика СДП БиХ и посланика Јерка Иванковића – Лијановића за измене и допуне Закона о порезу на додату вриједност, којима би се стандардна стопа ПДВ-а повећала са 17% на 21%.